

Escala ciutat

ÒSCAR GUAYABERO

Permeteu-me el joc de paraules del títol, perquè el projecte de què avui us parlaré és justament això, una escala.

Ahora, però, és un projecte que té visió de ciutat. Sóc a Manresa amb Manuel Bailo, que juntament amb Rosa Rull forma ADD Arquitectes i signen la remodelació dels accessos interiors de l'Ajuntament de la ciutat. "El concurs era necessari. L'Ajuntament havia anat creixent per dins, de tres plantes al davant passa a cinc plantes al darrere, i ni s'adaptava a la normativa ni era accessible, i sobretot era molt incòmode per als que hi treballen". En realitat, la solució sembla òbvia, generar una caixa d'escala externa a la part posterior, però el resultat no ho es tant.

A partir d'un projecte petit, de servei, s'ha refet la fesomia interna del consistori i, a més, l'ha obert a la ciutat, a les teulades del barri, a la Seu de Manresa i a la vista de les muntanyes de Montserrat, molt presents en el dia a dia dels manresans. "Construir una escala és arquitectura pura: tens nivells, espais, canvis de cota, circulacions. No vam pensar mai que era un projecte residual, sinó una oportunitat".

"La idea era molt senzilla: aprofitar l'ocasió per proposar millores més enllà del servei imprescindible". Així, una passera a un lucernari al pati interior connecta l'edifici original amb l'afegit. Les imatges que havia vist abans de venir eren de l'exterior, però Manuel em diu que, de fet, no és la part que més els interessa: "És el resultat del que passa per dins. Fins ben avançat el projecte, no sabíem com acabaria.

Passejant pel centre de Manresa, veig que aquest no és l'únic projecte de renovació

ADD ARQUITECTES

Detall dels nusos que relliguen l'estructura de l'escala i la façana posterior de l'Ajuntament amb la caixa d'escala per generar una nova volumetria però respectant el cromatisme general

La façana posterior esta ruïnosa i no tenia valor històric, així que ho vam aprofitar per sortir a l'exterior i guanyar uns metres necessaris per a la circulació". Tanmateix, mostra una de les constants del treball de Bailo-Rull, la complexitat geomètrica com a estratègia per assolir les necessitats programàtiques. És a dir, tant per dins com per fora, certament, l'escala sembla una exhibició d'angles, plans i geometries polièdriques que recorden l'arquitectura que a fi-

nals dels 90 parlava de fractals i de realitats digitals, però en el cas d'ADD, la geometria, la forma, és performativa, vull dir, produeix efectes sobre l'edifici i l'entorn. No són exercicis de física recreativa, sinó que són eines per aconseguir efectes, crear espais, aportar solucions. Passa en alguns dels seus projectes anteriors, com la Casa Jardí d'Igualada, on la topografia i l'afició al golf del seu propietari generen el projecte, i el pavelló de l'Expo de Saragos-

sa, on amb el concurs del contenidor també van solucionar el contingut, és a dir, l'exposició.

Lluny de solucions pròpies del *software*, Manuel m'explica que, perquè els nervis de la façana s'ajustessin als desajustaments de la construcció, van crear un sistema en què el mateix ferrer, *in situ*, podia acabar de tancar els nusos sense que la construcció es veiés afectada. "Vam estar gairebé un any explorant solucions per als nusos i al final vam veure que havíem de deixar-ho obert perquè no podíem treballar amb sistemes constructius mil·limètrics". És una flexibilitat que a vegades manca en arquitectes aficionats a les realitats virtuals.

Cal tenir tres coses clares

Treballant amb pressupostos ajustats, calen tres coses: tenir les idees molt clares, una idea potent que arrossegui el projecte i no ser gaire primmirat en els acabats. A Manresa crec hi ha els tres elements. El projecte té una clara funció d'accessibilitat i visibilitat, la riquesa geomètrica suporta el projecte més enllà dels acabats i, a més, Bailo i Rull usen trucs per suplir tècniques més cares. Sota les escales hi apareix un ciment arrugat com quan arronsem el braç i apareixen plecs: "Com que no podíem controlar les juntes de l'encofrat, perquè demanaria un procés més car, vam posar un plàstic rebregat sota de l'encofrat, i el resultat és que les juntes desapareixen perquè tot ho són". Confesso que l'aspecte orgànic m'inquieta una mica.

Passejant pel centre de Manresa, veig que aquest no és l'únic projecte de renovació. Sembla que la ciutat està en plena rehabilitació: una passera que uneix dos parts del barri vell, uns habitatges socials, els jardins de davant de la Seu... Manuel em diu que, en part, és perquè David Closes, cap del Servei de Projectes Urbans de l'Ajuntament de Manresa, hi està treballant de valent. "És un arquitecte de molta qualitat que sap com convocar els concursos i que té una idea de conjunt de la ciutat al cap". Com que els canvis sempre suposen conflictes, aquí i allà apareixen pintades de veïns empenyats, però com a observador extern hi veig qualitat i projecte de ciutat. Relligats de barris abans tallats per carrers, alliberar de cotxes les places del centre, simplificació de paviments... Un altre cop, com en el projecte d'ADD, són petites operacions que, malgrat el seu modest volum, tenen escala de ciutat. Allò que Jaime Lerner anomena *acupuntura urbana*.*

Arquitectura